

Dnr: Af-2018/0025 6611

Datum: 2018-09-11

Avsändarens referens: Fi2018/01418/DF

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar: Juridik som stöd för förvaltningens digitalisering (SOU 2018:25)

Sammanfattning

Arbetsförmedlingen välkomnar utredningen som visar att digitaliseringen är en möjliggörare för att effektivisera den statliga förvaltningen och stärka rättssäkerheten för de enskilda. Arbetsförmedlingen delar utredningens slutsatser om behovet av digitalisering i den statliga förvaltningen och ställer sig positiv till utredningens slutsatser. Arbetsförmedlingen delar också utredningens bedömning att det är en förutsättning att det finns ett förtroende för digitaliseringen och att de digitala lösningar som tas fram är säkra och väl fungerande. Arbetsförmedlingen tillstyrker de författningsförslag som har lämnats och förslagen i övrigt.

I övrigt lämnar Arbetsförmedlingen följande synpunkter.

Kapitel 1.3 Förslag till lag om ändring i förvaltningslagen (2017:900)

- Den föreslagna lydelsen av 8 a § förvaltningslagen

Enligt utredningens förslag ska en myndighets underrättelser förmedlas digitalt, om det inte är olämpligt av säkerhetsskäl eller av andra skäl. Arbetsförmedlingen anser att det gynnar både den statliga förvaltningen och de enskilda medborgarna att skicka skriftliga underrättelser digitalt. Det är dock viktigt att myndigheterna först ges möjlighet att skaffa säkra digitala lösningar först så att myndigheterna har förutsättningar att uppfylla kraven i paragrafen. För att ta höjd för eventuell tidsutdräkt i inför-

Datum
2018-09-11

skaffandet av säkra digitala lösningar hos myndigheterna föreslår Arbetsförmedlingen att en lägre genomförandetid för paragrafen innan den träder i kraft. I annat fall riskerar syftet med paragrafen att urholkas om myndigheterna saknar förutsättningar att kommunicera digitalt på ett säkert sätt. Arbetsförmedlingen föreslår även att gemensamma säkra kanaler för hela den statliga förvaltningen tas fram och att en myndighet utses som ansvarig för detta arbete.

- Den föreslagna lydelsen av 22 § förvaltningslagen

Arbetsförmedlingen ser positivt på att det framgår av lagtexten att en myndighet ska bekräfta att myndigheten mottagit en digital handling. Dock efterfrågas en reglering om vad som gäller de digitala lösningarna där en uppgift tillgängliggjorts digitalt av avsändaren men den tekniska lösningen innebär att myndigheten aktivt måste gå in och hämta den, vanligtvis efter att ha mottagit en digital avisering om att uppgiften nu är tillgängliggjord. Det bör tydliggöras om uppgiften då ska anses inkommen när den tillgängliggjorts för myndigheten, eller när den digitala aviseringen inkommer, eller tidpunkten då myndigheten faktiskt har inhämtat den. I annat fall finns en risk för att paragrafen kommer att tillämpas på olika sätt inom den statliga förvaltningen.

Kapitel 5.10 Kartläggning av hindrande eller hämmande lagstiftning - Upphandling, utkontraktering och avtal

Ett tydligt exempel på hämmande lagstiftning, visserligen inte svensk, utgörs av Cloud act (Cloud act ger amerikanska myndigheter rätt att begära ut kunddata från amerikanska molntjänstleverantörer oavsett var på vilken fysisk plats datan lagras och oavsett vilken jurisdiktion som gäller). Arbetsförmedlingen saknar en redogörelse för och en analys kring cloud acts påverkan på myndigheters möjlighet till outsourcing hos amerikansk leverantör och hur man i upphandlingar kan kravställa i denna del utan att bryta mot likabehandlingsprincipen.

Kapitel 10.6 Tystnadsplikt för privata leverantörer – överväganden och förslag

Arbetsförmedlingen ställer sig positiv till att det införs en bestämmelse om tystnadsplikt för privata leverantörer. Det har enligt Arbetsförmedlingens uppfattning inte varit tillfredsställande att det enda som finns till hands i dessa fall är en avtalsreglerad tystnadsplikt för leverantörerna gällande uppgifter som inom myndigheten omfattas av en straffsanktionerad författningsreglerad tystnadsplikt. Denna omständighet har i vissa fall utgjort ett hinder för utlämnande av information av mycket integritetskänsligt slag och som dessutom omfattas av omvänt skaderekvisit då hänsyn till detta tagits i skadeprövningen.

Som utredningen konstaterat använder sig leverantörer i sin tur inte sällan av underleverantörer, vilka kan ha sitt säte utomlands. Även om bedömningen är att bestämmelsen om tystnadsplikt kan tillämpas även gällande utländska medborgare bör det enligt Arbetsförmedlingen tas i beaktande att svårigheter kan uppstå avseende lagföring av personer som befinner sig utomlands. Utifrån detta kan det enligt Arbetsförmedlingens bedömning ifrågasättas om bestämmelsen om tystnadsplikt ger ett lika starkt skydd vad avser utländska leverantörer och underleverantörer.

Datum
2018-09-11

Andra lösningar kan därför behöva övervägas när det gäller utländska underleverantörer.

Kapitel 10.6.4 En ny sekretessbrytande bestämmelse

Arbetsförmedlingen ställer sig även positiv till införandet av en sekretessbrytande bestämmelse när det gäller utlämnande av uppgifter till en enskild eller en annan myndighet som utför uppdrag för teknisk bearbetning eller teknisk lagring. Även denna bestämmelse underlättar för Arbetsförmedlingen vid outsourcing till extern leverantör men även när utlämning sker till andra myndigheter för teknisk bearbetning och lagring. Denna sekretessbrytande regel möjliggör att uppgifter som omfattas av absolut sekretess kan lämnas ut för teknisk bearbetning och lagring. Hittills har 10 kap 2 § OSL aktualiserats vid utlämnande av uppgifter som omfattas av absolut sekretess vars tillämpningsområde är något oklart då den ska tillämpas restriktivt. Dessutom har dessa uppgifter i dessa fall hittills fått ett sämre skydd i form av den avtalsreglerade tystnadsplikten.

När det gäller undantaget i andra stycket andra punkten bör det enligt Arbetsförmedlingen lämnas exempel för att tydliggöra när ett utlämnande ska anses olämpligt. Exempelvis torde det ofta vara frågan om ett inte obetydligt antal uppgifter som kan komma att omfattas av den tekniska bearbetningen eller lagringen. Det bör därför ges vägledning kring var gränsen går för när det ska anses vara fråga om en stor mängd sekretessbelagda uppgifter. Det finns annars en risk för att en alltför stor osäkerhet och därmed försiktighet råder från myndigheternas sida. Vidare riskerar det att bli alltför stora skillnader mellan myndigheterna gällande gränsdragningen för vad som ska anses vara ett rimligt antal uppgifter och när ett utlämnande med hänsyn till antalet är olämpligt. Det bör även förtydligas vad som kan avses med en sådan "viss geografisk lokalisering" som medför att ett utlämnande ska anses olämpligt.

Kapitel 12.2.7 Elektroniskt utlämnande av allmän handling

Utredningens bedömning i denna del är att frågan om skyldighet för myndigheter att lämna ut handlingar i elektronisk form bör övervägas i samma sammanhang som det säkerställs att myndigheterna för sådant utlämnande kan ta ut avgifter. Myndigheter väljer olika lösningar utifrån olika förutsättningar och en reglering gällande detta är därför välkommen. I detta sammanhang bör dock enligt Arbetsförmedlingen stor vikt fästas vid de risker som är förknippade med att idag skicka handlingar exempelvis per e-post, särskilt ur ett säkerhets- och integritetsperspektiv. Risker är att det många gånger kommer att anses olämpligt med hänsyn till dessa två perspektiv vilket riskerar att urvattna det förslag utredningen hänvisar till i denna del. Arbetsförmedlingen föreslår även här att gemensamma säkra kanaler för hela den statliga förvaltningen tas fram och att en myndighet utses som ansvarig för detta arbete.

Arbetsförmedlingens uppfattning är att myndigheter inte bör ta ut avgift för utlämnande av handlingar per e-post. Arbetsförmedlingen delar dock uppfattningen att avgiftsuttaget för utlämnande av handlingar elektroniskt bör vara enhetligt inom förvaltningen och att frågan lämpligen ses över i samma sammanhang som frågan om utlämnandet.

Datum
2018-09-11

Kapitel 8.4 Digitala tjänster med eget utrymme

Arbetsförmedlingen ser positivt på förslaget att en myndighet ska ges i uppdrag att, i samverkan med Datainspektionen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap tar fram allmänna råd eller annat stödmaterial om hur myndigheter i förening med gällande rätt kan utveckla digitala tjänster som innefattar eget utrymme.

Arbetsförmedlingen erbjuder anpassat stöd när de enskilda använder de digitala tjänsterna som finns inom användarnas eget utrymme. När den enskilde behöver stöd med den digitala tjänsten ringer denne till kundtjänst och tjänstemannen kan då genom skärmdelning hjälpa den enskilde mot bakgrund av de uppgifter som tjänstemannen kan se på den enskildes skärm. Arbetsförmedlingen delar inte utredningens uppfattning om att uppgifter i det egna utrymmet blir allmän handling i ovan beskriven situation (s. 284-285). Arbetsförmedlingen menar att det i stället ska jämföras med den situation då en enskild visar upp en pappersblankett för en tjänsteman och ber om hjälp att fylla i denna, för att sedan ta med sig handlingen och lämna in den till myndigheten efter det att handlingen färdigställts. Detta ligger mer i linje med den enskildes syfte med att vända sig till myndigheten för att få stöd vid användandet av den digitala tjänsten, och inte att lämna in handlingen till myndigheten. Även om den allmänna handlingen torde kunna gallras efter att tjänsten tillhandahållits medför detta merarbete för myndigheten i fråga och dessutom finns en risk att den enskilde skulle tveka att vända sig till myndigheten för att få stöd i den digitala tjänsten om uppgifterna i den enskildes eget utrymme skulle anses vara allmänna handlingar innan den enskilde själv ansåg uppgifterna vara färdigställda för inlämnande. Detta skulle kunna motverka digitaliseringens syfte att effektivisera och förenkla ärendehantering i den statliga förvaltningen samt verka hämmande för den enskilde att använda sig av myndigheternas digitala tjänster.

På Arbetsförmedlingens vägnar

Mikael Sjöberg
generaldirektör

Charlotta Aggevall
verksjurist

Beslut i ärendet har fattats av generaldirektör Mikael Sjöberg. Ärendet har föredragits av verksjuristerna Charlotta Aggevall, Anna Sjöström och Jenni Ivarsson-Oliva. I den slutliga handläggningen av ärendet har rättschefen Anna Middelman och enhetschef Gunilla Åberg-Ekstedt deltagit.